

366120 - حکم فرو بردن آب دهان بعد از رسیدن آن به لبها به سبب پوشیدن ماسک در هنگام روزه

چیست؟

سوال

از آنجایی که این روزها برای در امان ماندن از ویروس کرونا (کووید ۱۹) از ماسک استفاده می‌کنیم، هنگام صحبت کردن کمی آب دهان خارج می‌شود که به لبها می‌چسبد و نمی‌توانم آن را جدا کنم و نمی‌دانم که آیا دوباره به دهان برمی‌گردد یا نه. آیا این روزه را باطل می‌کند؟ اگر روی لبها خشک شود و پس از مدتی لبها را روی هم بگذارم آیا اثرش همچنان موجود است یا چون خشک شده دیگر مشکلی ندارد؟

خلاصه‌ی پاسخ

اگر آب دهان به لبها برسد و شخص بدون قصد آن را فرو ببرد مانند آنکه لب‌هایش را با زبان خیس کند و مانند آن بدون آنکه عمدی در کار باشد چیزی بر عهده او نیست. همینطور اگر لبانش خشک شود و سپس لب‌هایش را بر هم بگذارد اثر آن با خشک شدنش از بین می‌رود و دیگر چیزی نمی‌ماند که باعث باطل شدن روزه شود چه عمد باشد یا از روی خطا. اما اینکه به عمد آب دهانی را که به لبها رسیده فرو ببرد، درباره باطل شدن یا نشدن روزه‌اش اختلاف است که در مشروح پاسخ خواهد آمد.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اگر آب دهان به لبها برسد و شخص بدون قصد آن را فرو ببرد مانند آنکه لب‌هایش را با زبان خیس کند و مانند آن بدون آنکه عمدی در کار باشد چیزی بر عهده او نیست. همینطور اگر لبانش خشک شود و سپس لب‌هایش را بر هم بگذارد اثر آن با خشک شدنش از بین می‌رود و دیگر چیزی نمی‌ماند که باعث باطل شدن روزه شود چه عمد باشد یا از روی خطا.

اما اگر به عمد آب دهانی را که به لبها رسیده فرو ببرد، درباره باطل شدن یا نشدن روزه‌اش اختلاف است:

شافعیان و حنبلیان بر این رای هستند که روزه‌اش باطل می‌شود، زیرا آب دهان در این حالت از موضع خود یعنی داخل دهان جدا شده و در نتیجه فرو بردنش مانند فرو بردن هر چیزی است که از دهان جدا [و بیرون از دهان] باشد.

نوی - رحمه الله - دربارهٔ فرو بردن آب دهانی که روزه را باطل نمی‌کند می‌گوید: «اینکه آن را از معدنش [یعنی از جایگاهش] فرو ببرد [یعنی از داخل دهان]، پس اگر از دهانش خارج شود سپس آن را با زبانش یا غیر زبانش برگرداند و فرو ببرد روزه‌اش باطل می‌شود.

اصحاب ما می‌گویند: حتی اگر آب دهانش به بیرون لب‌هایش بیاید و آن را برگرداند و فرو ببرد روزه‌اش باطل می‌شود زیرا او در این کار مقصر است و برای آنکه آب دهان از محل عفو [یعنی داخل دهان] خارج شده است. متولی می‌گوید: و اگر به روی لب‌هایش بیاید و آن را برگرداند و فرو ببرد روزه‌اش باطل است» (المجموع: ۶ / ۳۴۲).

ابن قُدامه - رحمه الله - می‌گوید: «اگر آب دهانش به روی لباسش بیاید یا بین انگشت‌هایش یا بین لب‌هایش سپس آن را برگرداند و فرو ببرد روزه‌اش باطل می‌شود زیرا از غیر دهان آن را بلعیده پس شبیه هر چیز دیگری است که [از بیرون دهان] ببلعد» (المغنی: ۳ / ۱۷).

حنفیان اما بر این رای هستند که روزه را باطل نمی‌کند مگر آنکه آب دهان از دهان جدا شود سپس آن را به دهانش برگرداند.

در فتح القدير (۲ / ۳۳۲) آمده است: «و اگر آب دهانش از دهانش بیرون آمد و دوباره آن را وارد دهانش کرد و فرو برد، اگر از دهانش جدا نشده باشد بلکه همانند ریسمان به آنچه در دهان اوست متصل باشد و آن را فرو ببرد، روزه‌اش باطل نیست و اگر قطع شده باشد و بردارد و به دهان برگرداند روزه‌اش باطل می‌شود اما کفاره‌ای بر او نیست، مانند آنکه آب دهان دیگری را فرو برده باشد. و اگر آب دهان در دهانش جمع شود و سپس آن را فرو ببرد مکروه است اما روزه را باطل نمی‌کند».

شایسته است از آب دهانی که بیرون از دهان در داخل ماسک جمع می‌شود دوری کرد و نباید به عمد آن را به داخل برگرداند و فرو برد.

اما آنچه دوری کردن از آن دشوار باشد یا بدون قصد وارد دهان شود نزدیک‌تر آن است که مورد عفو است زیرا کم است و دوری کردن از آن دشوار و شرع از اثر آبی که بعد از مضمضهٔ وضو در دهان باقی می‌ماند در گذشته است.

اما آنچه دانسته نمی‌شود که آیا دوباره به داخل دهان برگشته یا خیر، این به در نظر نگرفتن و به حساب نیاوردن شایسته‌تر است زیرا اصل بر آن است که باطل کننده نیست و آب دهان دوباره به داخل برگشته است.

برای مطالعهٔ بیشتر پاسخ این دو سؤال را نیز ببینید:

آیا با بلعیدن آب دهانش بعد از رسیدن به بیرون لب‌ها روزه‌اش باطل می‌شود؟

والله اعلم.